

Journalisters diskursskabende magt gennem sproget

Chanice Black, 70837

Emma Juliet Robledo Hjelmberg, 71503

Emma Loft Gjelstrup, 71234

Nanna Lund Madsen, 71435

Sofie Lykke Pedersen, 71690

Gruppenummer: V2227039946

11. januar 2023

Antal anslag: 93.540

Abstract

This study examines four articles from different news sites about a criminal case involving a defendant, whom the media has dubbed “The TikTok Man”. The analysis is based on a foundation of language theory and discourse theory, which helps to illuminate the reigning discourses on sexualised violence, as well as the character of the defendant. The study concludes that the reigning albeit contradictory discourses on the character of “The TikTok Man” are that he’s a monster, that he’s a successful, wealthy man and that he’s a pitiful man, who deserves our compassion. The reigning discourses on sexualised violence are that women aren’t safe on neither the internet nor in public, because sexualised violence can happen at any time and any place, and that sexual intercourse doesn’t have to be consensual. Finally, the study concludes that journalists have to be mindful of their own language and the discourses it creates, whether it’s intentional or not, whilst also finding a balance between generating readers and being ethical.

Indholdsfortegnelse

1.0 Indledning	3
1.1 Caseudvælgelse	3
1.2 Problemformulering	4
1.3 Problemfelt	4
1.4 Vores udgangspunkt som forskere	6
1.5 Refleksioner over eget sprogbrug	7
1.6 Kriminaljournalistik	8
2.0 Teori	11
2.1 Sprog, magt og diskurs	11
2.2 Sproglig teori	11
2.3 Diskursteori	13
3.0 Metode	15
3.1 Udvalgelse af anvendt empiri	15
3.2 Diskursanalyse	17
4.0 Diskuterende analyse	20
4.1 "TikTok-manden" som kaldenavn	21
4.2 Beskrivelser af "TikTok-manden"	24
4.3 Hvor detaljeret beskrives tiltalerne?	25
4.4 Ordvalg om tiltalerne	29
4.5 Sproglige virkemidler	30
5.0 Konklusion	33
6.0 Litteraturliste	34
7.0 Individuelle artikler	38
7.1 Læsevejledning	38
7.2 Artikel 1	38
7.3 Artikel 2	40
7.4 Artikel 3	41
7.5 Artikel 4	42
7.6 Artikel 5	44

1.0 Indledning

Nyhedsmedier formidler relevant information til læserne, og i den digitale tidsalder er det kun blevet nemmere at distribuere og tilgå nyheder (Slots- og Kulturstyrelsen 2017: 11). Ord og magt går hånd i hånd, og dermed har medierne en stor magt gennem deres nyhedsformidling.

Dette projekt er blevet til på baggrund af en interesse i at undersøge, hvordan journalister og medier er med til at sætte dagsordenen for, hvad der tales om i samfundet, og hvordan der tales om det. Vi har sat os for at undersøge, hvordan mediers sprogbrug og ordvalg kan skabe specifikke diskurser om bestemte sager.

Vi har en opfattelse af, at forbrydelser af seksuel karakter har en stor offentlig interesse og dermed også stor medieomtale. Den store mediedækning af denne slags sager har vakt vores interesse, da vi finder det vigtigt, at medier, der når ud til mange mennesker, er bevidste om betydningen af deres sprogbrug.

Seksualiseret vold, som vi har valgt at undersøge, har mange forskellige betegnelser (voldtægt, overgreb, kønnet vold, krænkelser, sexforbrydelse, tvunget samleje, misbrug, forulempelse osv.), og derfor har vi taget et aktivt valg om at benytte betegnelsen 'seksualiseret vold'. Dette valg har vi blandt andet taget, fordi det er den betegnelse som Everyday Sexism Project Danmark har anbefalet (Everyday Sexism Project Danmark s.d.). Valget vil blive begrundet yderligere i afsnittet "Refleksioner over eget sprogbrug".

Journalister tager konstant ubevidste såvel som bevidste valg om deres sprogbrug, hvilket skaber bestemte diskurser. Det er disse diskurser, som vi vil se nærmere på i mediedækningen af sagen om "TikTok-manden".

1.1 Caseudvælgelse

I denne opgave tager vi udgangspunkt i en case, der i medierne er kendt som "TikTok-manden", da der er navneforbud i sagen. Dommeren i sagen har dog givet medierne lov til at omtale den tiltalte som "TikTok-manden" (Bilag 1). Den 30-årige mand er tiltalt for vold, ulovlig tvang, voldtægt og krænkelser i et 11 sider langt anklageskrift. I alt er der tale om 26 forurettede i sagen. Overgrebene skal have foregået i et spænd på 10 år, fra 2011 til 2021. "TikTok-manden" er tidligere idømt tre års fængsel, blandt andet for voldtægt af en 14-årig pige. "TikTok-mandens" nuværende retssag skulle have startet d. 16. december 2022, men er blevet udsat til d. 18. januar (Ritzau 2022).

Sagen har fået stor opmærksomhed i de danske medier. Radio Loud har blandt andet lavet en 10 episoders lang podcast om “TikTok-manden”, og de gav ham i den forbindelse kaldenavnet. Radio Loud uddyber ikke, hvorfor de har valgt at kalde ham “TikTok-manden”. Vi formoder, at det er på baggrund af, at han var utrolig aktiv på netop dette sociale medie. Andre gerningsmænd har gennem tiden fået kaldenavne i medierne. Der har blandt andet været “Fløjtemanden” (Nielsen 2016) og “Amagermanden”, der er dømt for henholdsvis dobbeltdrab og mord og voldtægter (Hemmingsen & Bjerg 2017).

Vi undrede os over, hvorfor man havde valgt at kalde ham “TikTok-manden”. Grundet navneforbuddet, er det klart, at der har været et behov for at finde en måde at omtale ham på, uden at afsløre hans identitet. Han var aktiv på blandt andet Snapchat, TikTok og OmeTV. Vi undrede os over, hvorfor det netop var TikTok, der skulle bruges til at identificere ham, og hvad det gør ved vores forståelse af sagen. Vores undren ligger til grund for vores undersøgelse af sprogbruget i vores empiri, der vil bestå af udvalgte artikler, som omhandler “TikTok-manden”.

1.2 Problemformulering

Hvordan omtales seksualiseret vold og den tiltalte i mediedækningen af sagen om “TikTok-manden”, og hvilke diskurser og magtforhold kommer til udtryk gennem sprogbruget?

1.3 Problemfelt

Sprog i medier er et stort forskningsområde, og vi vil i dette afsnit give en introduktion til noget af den forskning, der allerede findes på området. Denne litteratur bruger vi som inspiration og baggrund for den undersøgelse, vi selv ønsker at udføre i dette projekt. Her vil vi forsøge at afdække de diskurser, der skabes gennem det analyserede sprogbrug.

Dette projekt placerer sig hovedsageligt indenfor et forskningsfelt, der beskæftiger sig med sprog og diskurser i medier. I dette felt findes der mange forskellige retninger, og vi har specifikt valgt at undersøge sprogbruget i omtalen af seksualiseret vold i medierne.

I det følgende afsnit vil vi fremlægge udvalgte dele af den eksisterende forskning, der omhandler sprog og diskurser i medier. Derefter vil vi komme ind på, hvordan der tidligere er blevet forsket i omtalen af seksualiseret vold i medier.

Der findes en del litteratur og forskning, der beskæftiger sig med sprog, når det kommer til journalistik. Noget forskning fokuserer på, hvordan sproget udvikler sig i kraft af, at samfundet gennemgår en såkaldt ‘medialisering’, hvor vi i højere grad er “afhængige” af medierne. Herunder hvordan mediernes store indflydelse på samfundet kan medføre, at de har magten til at definere de sproglige kategorier, som andre forstår samfundet ud fra (Hjarvard 2007: 29-30; Hjarvard 2009: 28-29). Andet forskning fokuserer i højere grad på diskurser i medierne, samt de konsekvenser disse kan medføre. Her konkluderes det, at medierne, blandt andet gennem deres sprogbrug, er med til at skabe bestemte diskurser, der i disse tilfælde fremstår negative overfor henholdsvis muslimer, rockere og bandemedlemmer (Jacobsen et.al. 2017; Kristensen, 2018).

Allan Bell sammenfatter fire vigtige årsager til den store forskningsmæssige interesse i mediesprog. De første to årsager handler om, at medier udgør en nem kilde til sprogdata, samt medier som vigtige lingvistiske institutioner, der udgør meget af hverdagens sprog og dermed både afspejler og former sprogbrug og holdninger ude i samfundet. Den tredje årsag handler om mediernes sprog som interessant i sig selv, herunder hvordan medier kan målrette deres sprogbrug efter deres formodede læsere. Den sidste årsag er medierne som sociale institutioner. Medierne anses som afgørende formidlere, der både kan forme og afspejle, hvordan kultur, politik og socialt liv dannes og udtrykkes. Mediediskurser anses her som potentielt afslørende om samfundet eller som bidragere til samfundet (Bell 1995).

Der er også eksempler på nyere forskning, der analyserer sprogbruget i medierne med udgangspunkt i konkrete medieomtalte forbrydelser (Haslebo & Haslebo 2010: 65-101; Gravengaard 2009: 41-53).

Forskning i mediedækning af seksualiseret vold

Vi undersøger forskningsfeltet, der omhandler mediers omtale af seksualiseret vold. Dette felt hører ind under forskning om sprogbrug og diskurser, men er et felt, der er afgrænset endnu mere til en specifik type af mediedækning. Også her, er der meget forskning at finde. Vi har særligt fokus på forskningen indenfor netop dette, da vi i særlig grad finder det relevant for vores projekt.

En del af den forskning, der er lavet på området, fokuserer på den overordnede mediedækning af bestemte temaer i bestemte lande. Det gælder eksempelvis mediedækningen af #MeToo i Danmark og Sverige (Hartley & Askenius 2020) og ‘voldtægtsmyter’ i rapporteringen af seksualforbrydelser i Amerikanske lokalaviser (Sacks

et.al. 2018). Andre fokuserer mere specifikt på at analysere mediedækningen af nogle konkrete sager, eksempelvis Harvey Weinstein, Bill Cosby og Brock Turner (Aroustamian 2020). Denne har også relevans i form af fokuset på den kvalitative analyse, hvor der, på samme måde som vi vil gøre det, analyseres kvalitativt på sprogbruget i mediedækningen. En anden forskningsartikel, der på samme måde er et godt eksempel på det felt, vi lægger os indenfor både tematisk og metodisk, undersøger Amerikanske mediers dækning af en seksualforbrydelse i Indien ved hjælp af diskursanalyse (Durham 2015).

Noget eksisterende forskning, ud over det allerede nævnte, laver udførlige tekstanalyser med fokus på, hvilken slags sprog, der bruges om seksualiseret vold, og hvilken betydning det benyttede sprog kan have (Sørensen 2019). På baggrund af en tekstanalyse konkluderes det blandt andet, at voldtægtssager omtales med særlig stor sproglig forsigtighed.

Udvalget af eksisterende forskning, som vi har valgt at fremhæve, leder frem til dette projekts placering og bidrag til forskningen. Vi trækker på forskellige elementer, der allerede er en stor del af forskningsfeltet. Vi har valgt en specifik sag vedrørende seksualiseret vold, hvor vi fokuserer på den sproglige fremstilling. Samtidig vil vi lave en diskursanalyse baseret på tekstanalyse. Projektet bidrager med yderligere undersøgelse af, hvordan der i en dansk kontekst tales om og skabes diskurser i medierne i sager om seksualiseret vold.

1.4 Vores udgangspunkt som forskere

I dette projekt benytter vi os af kritisk diskursanalyse, som befinder sig indenfor en socialkonstruktivistisk ramme (Pedersen 2012: 187-232). Dermed trækker vi delvist på socialkonstruktivisme. Vi trækker dog også på hermeneutik, idet vi aktivt tager stilling til vores forforståelse af emnet og arbejder ud fra en forståelse af, at vi aldrig kan tilsidesætte denne fuldstændigt (Juul 2012: 107-148).

Vores forforståelse omhandler blandt andet en fælles idé om, at specifikke ord kan have betydning for måden, læseren opfatter bestemte sager på, fordi visse ord skaber visse associationer. I dette projekt har vi dog valgt ikke at fokusere på læsernes opfattelse, idet vi undlader at foretage en analyse af dette. I stedet fokuserer vi på, hvilke diskurser journalister og medier skaber og spreder. Dette er på baggrund af en fælles forståelse af, at diskurser er konstruerede, og at medierne har en stor rolle i denne proces.

Vi er desuden opmærksomme på, at visse ydre faktorer har betydning for vores interesse i undersøgelsen, samt måden vi tilgår denne på. En faktor er, at vores projektgruppe består af

fem unge kvinder. Alle “TikTok-mandens” ofre har været unge kvinder og børn. Derfor har vi en vis holdning til sagen på forhånd, og vi kan være påvirket af det faktum, at vi i teorien kunne være potentielle ofre for de omtalte forbrydelser og tiltaler.

1.5 Refleksioner over eget sprogbrug

Medier: Når vi bruger ordet “medier”, refererer vi til nyhedsmedier og ikke sociale medier. Hvis vi nævner sociale medier, skriver vi “sociale medier”.

Seksualiseret vold: Vi er særligt opmærksomme på vores eget sprogbrug i dette projekt, og vi har, med afsæt i Everyday Sexism Project Danmark, valgt at bruge betegnelsen “seksualiseret vold”, når vi skriver om de forbrydelser, som “TikTok-manden” er tiltalt for. NGO’en har blandt andet har udarbejdet nogle retningslinjer, som journalister kan støtte sig op ad. Everyday Sexism Project Danmark beskriver seksualiseret vold som psykisk eller fysisk vold, hvor gerningspersonen har seksualiseret volden. Det kan blandt andet dække over digitale krænkelser og fysiske grænseoverskridende berøringer som fastholdelse og penetration (Everyday Sexism Project Danmark s.d). NGO’en har foretaget utallige interviews med personer, der har været udsat for seksualiseret vold, og de har derigennem fundet dette ordvalg mest passende.

Vi har valgt denne betegnelse, fordi vi anser den som tidssvarende og mere korrekt end andre betegnelser, vi er stødt på. Dette gælder eksempelvis ordet “seksforbrydelser”, som vi mener antyder, at der er foregået noget konsensuelt. Vi mener, at sex kun kan foregå med samtykke. Samtidig siger den valgte betegnelse noget om, at volden er blevet seksualiseret af nogen. Vi er bevidste om, at der er andre ord for samme type forbrydelser, som der kan være argumenter for at benytte, men i forbindelse med vores undersøgelse, har vi valgt denne betegnelse.

De forurettede: Vi har valgt at benytte betegnelsen “de forurettede” om pigerne og kvinderne, der har anmeldt “TikTok-manden” for diverse former for seksualiseret vold. Det har vi valgt, fordi vi synes betegnelsen “ofre” er problematisk af flere årsager. Først og fremmest indikerer “offer”, at personen rent faktisk har været udsat for en forbrydelse, hvilket vi ikke kan vide med sikkerhed - især ikke i de tilfælde, hvor anmeldelserne ikke har ført til noget, eller hvor retssager ikke er afsluttet endnu. Desuden skriver Everyday Sexism Project Danmark, at nogle forurettede ikke bryder sig om at blive kaldt for ofre, fordi de ikke ser sig selv i offerrollen (Everyday Sexism Project Danmark s.d).

Den tiltalte: Vi har valgt at omtale “TikTok-manden” som “den tiltalte”, da der lige nu er rejst tiltale mod ham i en igangværende sag, hvor han endnu ikke er dømt. Han er dog dømt for tidligere tiltaler, hvorfor nogle af artiklerne omtaler sager, hvor han på nuværende tidspunkt er blevet dømt. Det stemmer desuden overens med de vejledende regler for god presseskik om ikke at dømme på forhånd ved brug af sproget. Hvis vi for eksempel havde valgt at kalde ham “voldtægtsmanden”, ville han fremstå som skyldig, hvilket ville være partisk sprogbrug.

“TikTok-manden”: For genkendelighedens skyld, har vi valgt at benytte kaldenavnet “TikTok-manden”, da alle de undersøgte medier bruger dette kaldenavn. Dog vælger vi at sætte kaldenavnet i citationstegn, for at tage afstand fra det, da vi ikke selv har fundet på det. Desuden diskuterer vi blandt andet i vores analyse, hvorvidt dette kaldenavn er retvisende.

Farvet: Når vi bruger ordet “farvet”, henviser vi til ord eller sætninger, der fremstår partiske ved enten at være positivt eller negativt ladet overfor noget.

1.6 Kriminaljournalistik

Vores projekt har fokus på sproget i mediedækningen af kriminalsager, og derfor finder vi de vejledende regler for god presseskik essentielle for forståelsen af den journalistiske genre og de medfølgende arbejdsvilkår. Desuden er vores analyse bygget op omkring kritisk diskursanalyse, som blandt andet har fokus på den såkaldte sociale praksis. Den sociale praksis omhandler historiske, organisatoriske og institutionelle instanser, som har indflydelse på, hvilke diskurser, der opstår, og hvordan. Det kan i dette tilfælde ses på måden, hvorpå de vejledende regler for god presseskik påvirker diskurser i journalistiske artikler, fordi journalisterne lovpligtigt skal følge reglerne.

Kriminaljournalisten skal som alle andre journalister følge reglerne for god presseskik. Dog er der nogle typer kilder, der kræver større opmærksomhed, hvad angår de etiske regler.

Danske medier skal overholde Pressenævnets vejledende regler for god presseskik, og kan straffes, ifølge medieansvarsloven, hvis de bryder disse (Retsinformation: Lov nr. 1625 af 26. december 2013, §1). I de vejledende regler, står der blandt andet, at “Ofre for forbrydelser eller ulykker skal vises det størst mulige hensyn. Det samme gælder vidner og pårørende til de implicerede” (Pressenævnet 2013: Stk. B nr. 3). Dette er en generel regel for at beskytte involverede parter i kriminalsager, men foruden den indeholder Pressenævnets regler et helt afsnit dedikeret til retsreportage. Her står der blandt andet, at man kun skal nævne de

impliceredes navne og andre personlige informationer – som for eksempel etnicitet, familieforhold, religion og seksuel orientering – i visse tilfælde, og at disse tilfælde skal vælges med omhu. Detaljer af den karakter skal kun inkluderes, hvis de har relevans for sagen eller er af offentlig interesse. Derudover er det journalisternes ansvar at tilstræbe objektivitet. Ifølge Pressenævnet opnår man denne objektivitet ved ligeligt at gengive begge parterers perspektiv – i straffesager vil dette være anklagemyndigheden og forsvaret (ibid.: Stk. C).

Mange af de vejledende regler for god presseskik er dog i høj grad op til fortolkning, hvorfor det kan være vanskeligt at vurdere, hvad journalister skal inkludere eller ekskludere. Eksempelvis kan det være svært at vurdere, hvilke informationer, der opfattes som relevante for sagen eller er af offentlighedens interesse. SE og HØR-artiklen (Bilag 4) inkluderer for eksempel mange flere detaljer om tiltalerne, end de andre mediers artikler gør. Man kan diskutere, hvorvidt det er relevant for sagen at kende til eksplicitte detaljer om tiltalerne, når man kunne vælge blot at dække deres overordnede natur.

Vi har valgt at supplere Pressenævnets regler med interesseorganisationen Everyday Sexism Project Danmarks forslag til presseregler, der specifikt omhandler seksualiseret vold (Everyday Sexism Project Danmark s.d.). Dette gør vi for at få et nuanceret, og formentlig mere nutidigt, billede på de etiske udfordringer, som journalister står overfor, da de vejledende regler for god presseskik ikke er blevet opdateret siden 2013 (Pressenævnet 2013).

Konsekvenserne kan være alvorlige, når kilderne er sårbare, da en historie eller et interview i værste fald kan re-traumatisere ofre, som har været udsat for overgreb. Kriminaljournalister skal som altid overveje det sprog og de vendinger, de bruger i en historie, da der især omkring seksualiseret vold og overgreb kan herske nogle diskurser i samfundet, som kan være skadelige for de involverede. Kriminaljournalistens ordvalg har altså stor betydning for, hvordan læserne og samfundet taler om seksualiseret vold, overgreb og anden kriminalitet (Everyday Sexism Project Danmark s.d.). Dog afhænger kriminaljournalistens vinkling og ordvalg oftest af klik og antal læsere. Mange netmedier er blevet afhængige af indtægter fra annoncer, og læsere er ikke lige så loyale, som de var engang. Det har ført til en evig kamp blandt medierne om brugernes klik og opmærksomhed. Kriminaljournalisten skal altså både have det kommercielle og det presseetiske aspekt i baghovedet. Hvis mediet er afhængigt af

kliks, hænger det ofte sammen med rubrikkerne, og man kan se, at de “sensationaliseres” (Eberholst & Hartley 2013: 196).

Der er også en retsinstans, hvis regler kriminaljournalisten skal følge. Derfor er journalisterne underlagt juridiske regler, der kan begrænse deres sprogbrug. Det gælder eksempelvis, hvis en dommer nedsætter navneforbud.

2.0 Teori

2.1 Sprog, magt og diskurs

Sproget er uløseligt forbundet med journalistik. Det har en betydning, hvilke ord journalister vælger at skrive, fordi de kan have en dagsordensættende magt i kraft af deres sprogbrug. Magt udøves med en bestemt hensigt (Bom 2015: 14), og set fra dette magtperspektiv vil vi undersøge, hvilken virkning mediers magtudøvelse, i form af deres sprogbrug og dermed formidling af viden, kan have for skabelsen af bestemte diskurser. Alle sproglige formidlinger og til- og fravalg af ord, er med til at skabe en bestemt diskurs, der har betydning for, hvordan læseren forstår informationerne, som de får fremlagt (Torfing 2013: 199).

Michel Foucault er en afgørende teoretiker, hvad angår begrebet magt, og har samtidig været inspiration til meget diskursteori (ibid.: 202). Ifølge Foucault er magt en iboende del af alle slags relationer, og det er derfor umuligt at frigøre sig fra magt (Villadsen 2013: 341). Derfor er medier og journalister nødt til at være opmærksomme på, hvordan bestemte hændelser og sager, som for eksempel sagen om "TikTok-manden", formidles.

2.2 Sproglig teori

I dette afsnit vil vi gennemgå nogle punkter, der kommer til at udgøre vores teoretiske udgangspunkt. De er baseret på kapitlet "*Goddag mand*" "*Økseskaft*" *På sporet af det fraværende sprog* af Gitte og Magnus Haslebo, der har lavet en tekstsær analyse af dækningen af en bestemt sag, på samme måde som vi har tænkt os at gøre. Punkterne er udvalgt på baggrund af deres relevans for vores undersøgelse.

Når man skal analysere sproget i dybden, er det oplagt at begynde med ordklasserne. Navneord er den ordklasse, som bruges til at nævne personer, ting, steder eller begivenheder. Navneordet kan bruges til at dele virkeligheden op i kategorier, så man kan skelne mellem ting. Det er den ordklasse, der indbyder mest til at tænke på sproget, som noget, der afspejler virkeligheden. Man kan beskrive en bil, et hus eller en kat - altså en beskrivelse af, hvad der "er" (Haslebo & Haslebo 2010: 73).

Det er nødvendigt at bruge navneord for at kunne besvare basale spørgsmål, når der skal skrives artikler. Det kan blandt andet være spørgsmål, som, hvem der er involveret, hvad der

foregår, og hvor. De ord man vælger at bruge, er ikke per definition de rigtige ord. Ifølge Ludwig Wittgenstein får ord deres betydning i den sammenhæng, som de bruges i og skal bruges i fremover. En teori, han kalder *navneteorien*. Sproget består af ord, som er navne, der får deres betydning fra de genstande, som de henviser til (ibid.: 70).

Et eksempel er “Øksemanden”, hvilket som ord ikke har en betydning. Ordet i sig selv beskriver ikke nødvendigvis en gerningsmand, da økse kan referere til flere forskellige ting, og ikke i sig selv har en betydning. Vi har dermed brug for flere ord for at kunne forstå, hvad “Øksemanden” dækker over og betyder (ibid.: 71).

Både navne- og udsagnsord former forståelse af den fysiske og sociale virkelighed, og skaber egenskaber og relationer mellem mennesker. Metaforer er også en sproglig tendens, der er med til at skabe en social virkelighed, som kunne være anderledes, hvis andre metaforer var blevet brugt. Metaforer udvikler sig over længere tid i en kulturel kontekst (ibid.: 79-80).

Navne- og tillægsord er med til at beskrive “virkeligheden”. Det er ikke altid, at alle har den samme opfattelse af, hvad en bil er. En bil kan dække over mange forskellige typer biler, i mange forskellige farver. Dermed har man brug for kontekst, og ordet bil knytter sig altså ikke til en specifik genstand, men derimod til kulturelle traditioner og erfaringer, som man deler med andre (ibid.: 73).

Haslebo og Haslebo påpeger, at ethvert ord kan medføre en form for ramme. Nyhedshistorier fortælles indenfor en ramme, og at ord kan skabe op til flere rammer. Når en historie eller artikel bliver “rammet ind”, er det ikke altid bevidst. Ofte opstår en ramme gennem en bestemt måde at skrive på, som er tillært kulturelt. Rammer skaber forståelser og forklaringer og bygger på bestemte verdenssyn og værdisæt. Derfor kaldes de for forklarings- og forståelsesrammer. Et eksempel kan være ordet “terror”. Når man hører dette ord, kan man forbinde ordet med ondskab, vold eller død (ibid.: 76).

Hvordan der kommunikeres om en bestemt begivenhed, er med til at bestemme forholdet mellem begivenhedens parter, eksempelvis tiltalt og forurettet. Dermed skal man være bevidst om, hvordan man skaber forståelse med udsagnsord, da sætninger kan forstås forskelligt, som tidligere nævnt, afhængig af, hvilken kulturel tradition man kommer fra, eller hvilke erfaringer man har (ibid.: 75).

Journalisten har en stor betydning i forhandlingerne af betydninger gennem kommunikation, både indirekte og direkte (ibid.: 83). Den betydning kan ses gennem de metaforer eller indramninger, som journalisterne vælger at gengive og dermed påvirke den sociale

virkelighed, som vi bliver en del af (ibid.: 86). Derfor er det også en vigtig pointe, at sprog skaber virkeligheder, og at medier har et ansvar for effekten af de nyhedshistorier, de udgiver (ibid.: 90).

Opsamlende kan det siges, at sproget ikke er neutralt, og at sprogbrug ikke er ubetydeligt, hvad angår den forståelse, der skabes af en begivenhed (ibid.: 72). Når journalister vælger navneord, udsagnsord, tillægsord og metaforer, skaber de en forståelsesramme, som har indflydelse på, hvordan mediebrugere får mulighed for at forstå de begivenheder, der formidles i medierne (ibid.: 97).

2.3 Diskursteori

I *Diskursanalytisk metode* (2015) præsenterer Anne Klara Bom diverse diskursanalytiske praksisser, som er blevet udviklet over flere årtier. Her trækker hun blandt andre på teoretikerne Fairclough, Laclau, Mouffe og Foucault. Bom tager afsæt i Foucaults magtbegreb, idet hun skriver, at Foucault selv benyttede sig af forskellige former for diskursanalyser i sine store værker. Bom skriver, at “det er magtens virkning i praksis, der er interessant i en diskursanalyse.” (Bom 2015: 14).

Bom beskriver desuden forskellige tilgange til diskursanalyse og teorierne, der ligger bag disse tilgange. Selvom der er flere forskellige tilgange, argumenterer hun for, at “alle diskursanalytiske tilgange på den ene eller den anden måde har rødder i Foucaults prionérarbejde.” (ibid.: 15).

Bom skriver blandt andet om den diskursteoretiske idé om, at alle mennesker lever i en fælles virkelighed, men har personlige versioner af denne virkelighed. Dette bruger hun til at sætte konkrete ord på diskursanalyse i praksis: “At lave en diskursanalyse vil derfor være at undersøge, hvordan mennesker giver udtryk for deres egne versioner af den virkelighed, de lever i, herunder hvilke ressourcer de gør brug af, når de gør det.” (ibid.: 12).

Indenfor diskursteori finder man en anerkendelse af, at ikke alle sociale praksisser er konstitueret af diskurser. Disse praksisser bliver dog diskursive, idet de giver mening for mennesker gennem sproget, “fordi der ikke findes en ‘versionfri virkelighed’”. Det vil sige, at mennesker ikke kan formidle noget til andre uden at lade sig påvirke af sin egen forståelsesramme. På den måde bliver de både til “bærere” og “brugere” af diskurser (ibid.: 18). Dette hænger tæt sammen med måden, hvorpå journalister og deres artikler altid vil udlægge en version af virkeligheden. Læserne vil dermed “bruge” den udlægning til at give

mening til en sag, hvorefter de vil “bære” denne givne version af virkeligheden med sig og dele med andre. Man kan argumentere for, at dette begreb om at være “bærere” og “brugere” sammenkobles til vores projekts teoretiske standpunkt, idet vi ser journalister som både skabere og spredere af diskurser. Samtidig er vi af den forståelse, at journalisterne bag vores udvalgte artikler om “TikTok-manden” formidler den version af virkeligheden, som udspringer fra deres egen forståelsesramme, og derefter danner udgangspunkt for læsernes forståelse af sagens virkelighed.

Ifølge Bom arbejdes der indenfor diskursteori også med en idé om, at mennesker kan tale ind i og skabe forskellige diskurser, selvom sagen er den samme (ibid.: 18). I vores projekts tilfælde, kan det eksempelvis ses i dækningen af sagen om “TikTok-manden”, men også kriminalstof generelt. Det kan omhandle noget så simpelt som, hvordan de involverede i sagen omtales. En artikel kan for eksempel beskrive “TikTok-manden” som skyldig, mens en anden beskriver ham som tiltalt eller endda uskyldig. Det vil skabe to forskellige diskurser om sagen, hvor en artikel fremstiller en brutal serie-krænker, mens en anden fremstiller en uskyldig mand, der er offer for et udførligt komplot.

Dog er diskurser ikke uforanderlige, når de er blevet skabt. Bom beskriver Faircloughs videreudvikling af Foucaults arbejde med diskurs og magt. Her skriver hun, at diskursers indhold kan ændre sig over tid i kraft af individers handlinger i disse diskurser (ibid.: 16). Diskurser er dermed ikke endelige og kan udvikle sig, når eksempelvis journalister udgiver nye artikler, med nye informationer, eller hvis der sker nye udviklinger i de pågældende sager.

3.0 Metode

3.1 Udvalgelse af anvendt empiri

Vi har udvalgt fire artikler, som alle er fundet på Infomedia med søgeordet: "TikTok-manden". Vi valgte den 8. December kun at søge på "TikTok-manden", da vi ville være sikre på, at artiklerne omhandlede vores udvalgte sag. Denne søgning gav 319 artikler, som vi skimmede. Derefter udvalgte vi ti artikler, som levede op til vores tre udvælgelseskriterier. Det første kriterium er artikler, hvor der er mere end to synonymmer for voldtægt, for at undersøge om forskellige ordvalg kan skabe forskellige diskurser. Det andet kriterium er artikler, hvor den tiltalte, og de omtalte forbrydelser, bliver beskrevet med tillægsord, da tillægsord siger noget om journalistens ordvalg, hvori der ligger en diskurs. Vores tredje og sidste kriterium, er artikler, der beskriver forbrydelserne i detaljer, da det kan sige noget om de dilemmaer, som kan findes mellem etik og salg, og hvilke diskurser de kan fremtvinge.

Ved nærmere gennemlæsning af de ti artikler, frasorterede vi seks artikler, der ikke i høj nok grad levede op til udvælgelseskriterierne. Artiklerne omtaler to sideløbende sager, hvoraf tre af de fire artikler beskriver den nyeste sag, som "TikTok-manden" er tiltalt for. Den sidste artikel fortæller om, hvordan han bliver dømt i én sag, mens han sidder varetægtsfængslet for den nyeste sag. Udover vores tre første udvælgelseskriterier, har vi også ledt efter artikler, som beskriver store udviklinger i "TikTok-mandens" sagsforløb.

Vi har valgt artikler fra fire forskellige medier. I den forbindelse er vi bevidste om, at Ritzau er et nyhedsbureau, B.T. og Ekstra Bladet er tabloidmedier, og SE og HØR er et billedugeblad, hvilket kan have indflydelse på måden medierne skriver på.

TV 2-artiklen (Bilag 1), som er et Ritzau-telegram, er fra den 19. Maj 2021 og omhandler første gang han bliver sigtet i den nyeste sag, hvor 60 kvinder er gået sammen om at anmelde ham. B.T.-artiklen (Bilag 2) er fra den 15. Juni 2021. I denne artikel stadfæster retten, at han skal forblive varetægtsfængslet, da dommeren mener, at han ellers kan påvirke sagen og begå nye krænkelser. Ekstra Bladet (Bilag 3) skriver den 24. November 2021, at "TikTok-manden" nu er dømt i en tidligere sag, som har kørt sideløbende, imens han har været varetægtsfængslet for den nyeste sag. Dommen lød på tre år for seksuelle overgreb på fem mindreårige. Til sidst har vi artiklen fra SE og HØR (Bilag 4) fra den 17. November 2022. I

denne artikel fortælles det, at der nu er kommet et anklageskrift, og at det består af 11 sider med 26 ofre. Artiklen gengiver hændelserne detaljeret, som de fremgår i anklageskriftet.

Vi er bevidste om, at artiklerne fra B.T., TV 2 (Ritzau) og Ekstra Bladet er retsreportager, hvilket kan have påvirket sproget. Dog har vi udvalgt vores artikler ud fra sproglige udvælgelseskriterier, hvorfor vi ikke mener, at genren er afgørende for vores undersøgelse.

SE og HØR artiklen lever især op til vores tredje udvælgelseskriterium, da den beskriver seksualiseret vold meget detaljeret. SE og HØR har i denne artikel fået aktindsigt i anklageskriftet fra den nye sag, og det er formentlig en af grundene til, at sproget i artiklen har så mange detaljer. Her vil vi blandt andet undersøge de etiske overvejelser, og hvilken indflydelse disse overvejelser har på diskurserne.

Ekstra Bladets artikel lever primært op til vores to udvælgelseskriterier; synonymy for voldtægt og detaljerede forklaringer om de omtalte forbrydelser, som på det tidspunkt drejer sig om syv sigtelser.

Vi har valgt at benytte artiklen fra B.T., fordi den indeholdt flere forskellige tillægsord, der beskriver "TikTok-manden" og fremstiller ham på en specifik måde, som vi vil undersøge konsekvenserne af. Artiklen fra B.T. lever derfor i høj grad op til vores andet udvælgelseskriterium omkring tillægsord, samt beskrivelser.

I artiklen fra TV 2 (Ritzau) står der eksempelvis, at "TikTok-manden" har "skaffet sig samleje", hvilket hører under vores udvælgelseskriterie, som omhandler synonymy for voldtægt. Vi er bevidste om, at TV 2 (Ritzau) artiklen benytter et Ritzau-telegram, og at telegrammet blev udgivet af otte forskellige medier på samme dag. Det har vi set som en indikator for, at Ritzau-telegrammer når ud til flere forskellige målgrupper og dermed en bredere del af befolkningen. Derudover har Ritzau-telegrammerne udgjort en stor del af mediedækningen af denne sag. Vi har specifikt valgt at benytte TV 2's udgivelse af Ritzau-telegrammet, fordi de er et public service-medie og desuden et af de fire største skrevne nyhedsmedier. Dermed formoder vi, at de når ud til en stor del af befolkningen.

En undersøgelse udgivet af Kulturministeriet, som er foretaget af Index Danmark/Gallup viser, at landsdækkende medier når flest læsere og konkluderer yderligere: "De fire klart største skrevne nyhedsmedier målt på det samlede antal ugentlige læsere og/eller brugere er

tv2.dk, dr.dk, B.T. og Ekstra Bladet” (Kulturministeriet 2019). Tre ud af vores fire udvalgte medier, hører dermed under de medier, der har flest læsere, hvorfor vi vurderer disse mediers sprogbrug som betydningsfulde for skabelsen og udbredelsen af diskurser.

3.2 Diskursanalyse

For at benytte diskursanalyse, må man først definere, hvad en diskurs er. I *Diskursanalytisk metode* beskriver Anne Klara Bom diskurser som “menneskers etablerede måder at skabe mening om verden på” (Bom 2015: 12) med fokus på ordet “etableret”, fordi diskurser bliver skabt ved brug af diverse former for magt. Bom skriver selv følgende: “Det kræver magt at etablere noget, og det etablerede kan altid rystes igen.” (ibid.: 12).

Bom definerer desuden en diskurs som “en organiseret, sprogligt funderet måde at tale om ting på, der kommer til udtryk i dialektiske, dynamiske og sociale forhandlingsprocesser, hvor *nogen siger noget* kvalificeret og meningsfuldt *til nogen*.” (ibid.: 12). Derfor kan man indlede en diskursanalyse ved at spørge sig selv om følgende spørgsmål:

- Hvem siger noget?
- Hvad siges?
- Hvordan siges det?
- Hvem siges det til?

Vi har brugt ovenstående som baggrundsspørgsmål, der har hjulpet os med at udvælge analysepunkter, samt vurdere hvilke diskurser, der skabes. Vores udvalgte artikler og dermed journalisterne bag dem, er i vores projekt dem, der siger noget. Hvem, der siger noget i selve artiklerne er i dette tilfælde mindre relevant, da der bruges få kilder, og vi desuden fokuserer på at analysere journalisternes eget sprog. Vores fokus på, hvad der siges, viser sig blandt andet når vi ser på, hvilke detaljer journalisterne har valgt at bringe i deres artikler, samt hvilke beskrivelser der er af “TikTok-manden” selv. Som det vil vise sig senere i analysen, er det især spørgsmålet om, hvordan noget siges, som vi finder interessant for skabelsen af diskurser i vores udvalgte artikler. Det gælder eksempelvis når vi ser på hvilke forskellige ord, der bruges til at beskrive de forbrydelser, som “TikTok-manden” er tiltalt for. Når vi med vores analytiske nedslagspunkter forholder os til, hvilke diskurser journalisterne taler ind i, gør vi det med tanke på, at der formidles til læserne af artiklerne og dermed spredning af diskurser til den brede offentlighed. Dem, det siges til, er læserne og dermed offentligheden.

Bom forklarer blandt andet den kritiske diskursanalyse, som er udviklet af lingvisten Norman Fairclough. Her skriver hun, at Fairclough havde til hensigt at skabe “en diskursanalytisk metode, der på én gang kunne anvendes til sociale analyser som Foucaults og til tekstanalyse” (Bom 2015: 16). Kritiske diskursanalyser af alle former er altid baseret på empirisk materiale, som består af noget tekst, ifølge Bom (ibid.: 16).

Bom skriver om Faircloughs tilgang til diskursanalyse, at han opererer ud fra tre forskellige niveauer, som fokuserer på hver deres analytiske nedslagspunkter. Disse tre niveauer kalder Fairclough tekst-niveauet, den diskursive praksis og den sociale praksis. Niveauerne uddybes af professor Hilary Janks’ i *Critical Discourse Analysis as a Research Tool*, hvor hun kalder teksten for det beskrivende niveau, den diskursive praksis for det fortolkende niveau og den sociale praksis for det forklarende niveau (Janks 1997: 329). Tekst-niveauet består af analyseobjektet, som i vores projekt er artikler. Den diskursive praksis består af måden, hvorpå mennesker producerer og modtager analyseobjektet, altså artiklerne, og i forlængelse deraf; de pågældende diskurser. Den sociale praksis består af de sociale og historiske betingelser, som påvirker diskurserne (ibid.: 329).

Når man foretager en diskursanalyse på baggrund Faircloughs niveauer, ser man, ifølge Bom, på “hvilke diskurser teksten trækker på, hvordan diskurserne sættes i spil i forhold til hinanden, og hvordan det sociale, organisatoriske og institutionelle indvirker på diskursernes indhold.” (Bom 2015: 17).

Indenfor kritisk diskursanalyse anser man diskurser som både dynamiske og historisk funderede, fordi sociale praksisser er historisk betingede og er med til at forme diskurser (ibid.: 17).

I vores analyse består tekst-niveauet af vores teksthænder, sproglige analyse, som desuden henter inspiration fra Haslebo og Haslebo (Haslebo & Haslebo 2010). Her analyserer vi fire forskellige artikler fra forskellige medier med fokus på udvalgte sproglige tematikker.

Den sociale praksis i vores analyse knytter vi til de historisk funderede rammer, som journalister arbejder indenfor. I vores projekt består disse af de vejledende regler for god presseskik (Pressenævnet 2013). Journalister er nemlig underlagt disse regler, hvilket i vores udvalgte artikler kan have en påvirkning på måden, journalisterne skriver om sagen, samt hvilke detaljer de inkluderer og ekskluderer. Det kommer eksempelvis til udtryk i måden, hvorpå “TikTok-manden” som udgangspunkt ikke fremstilles som skyldig, men blot tiltalt.

Hvis han blev fremstillet som skyldig, ville diskurserne se anderledes ud. På den måde påvirker den sociale praksis diskurserne.

Den diskursive praksis undersøger vi ud fra spændet mellem de tre niveauer, ved at se på hvilke diskurser, der skabes gennem sproget i vores udvalgte artikler. Her laver vi en helhedsvurdering af, hvordan det tekstnære niveau og den sociale praksis skaber og påvirker diskurser om seksualiseret vold, og specifikt sagen om “TikTok-manden”, samt hvilke diskurser, der tales ind i. Den sociale praksis skaber rammerne for, hvordan teksten udformer sig, og dette er grundlaget for diskurserne, der skabes og spredes.

4.0 Diskuterende analyse

I vores analyse har vi valgt at holde fokus på fem hovedpunkter, som hver især har sin relevans for vores specifikke sag og artikler, samt for vores vurdering af, hvilke diskurser der skabes i vores udvalgte artikler. Der vil her være fokus på specifikt sprogbrug i artiklerne, og de analysepunkter, vi vil gennemgå, udgør derfor det tekstnære niveau, som er et af niveauerne i Faircloughs diskursanalytiske fremgangsmåde. På baggrund af tekstniveauet kommer vi blandt andet til at vurdere, hvad sprogbuget betyder for de forklarings- og forståelsesrammer, der skabes og de diskurser, der skabes. Dette i samspil med vores baggrundsviden om de vejledende regler for god presseskik - der er den sociale praksis - vil udgøre diskursanalysens diskursive praksis.

Vi vælger at starte vores analyse med at kigge på kaldenavnet "TikTok-manden". Dette gør vi, fordi artiklernes hovedfokus er på denne mand. Derudover fremgår ordet "TikTok-manden" i alle vores udvalgte artiklers rubrikker, og det dermed er noget af det første, man som læser bliver nødt til at tage stilling til. Der skal for eksempel tages stilling til, hvem "TikTok-manden" er, og i hvilken kontekst han fremgår. Her stiller vi blandt andet spørgsmålstejn ved, hvad kaldenavnet overhovedet betyder, samt hvorvidt valget om at kalde ham dette navn kan siges at være 'rigtigt'. Vi finder det vigtigt at begynde med at give et indblik i, hvilke effekter og problematikker, der kan opstå gennem et sådan sprogligt valg, som har så stor betydning for denne sags mediedækning.

Efter at have analyseret på kaldenavnet går vi videre til at gå i dybden med, hvilke tillægsord, der bruges til at beskrive manden bag kaldenavnet "TikTok-manden". Her ser vi på, hvad brugen af disse tillægsord kan gøre ved forståelsen af den tiltalte, samt hvilke forskellige diskurser ordvalgene skaber om ham i de forskellige artikler.

Sagen indeholder mange anklager og dermed også mange forskellige hændelser. Derfor analyserer vi som det næste detaljerne om de forbrydelser, som "TikTok-manden" er tiltalt for, og som journalisterne har valgt at inddrage i vores udvalgte artikler. Dette giver et indblik i, hvad sagen om "TikTok-manden" reelt går ud på, hvilke specifikke hændelser han er tiltalt for, samtidig med at vi vurderer det som et væsentlig aspekt i dannelsen af de diskurser, der omkranser sagens mediedækning. Her er der nemlig taget til- og fravalg i relation til, hvilke detaljer journalisterne har valgt at inkludere, samt de ordvalg der bruges i beskrivelsen af dem. Dette vil vi vurdere ud fra et etisk aspekt. Vi vil her blandt andet komme ind på, hvilke rammer artiklerne i den forbindelse sættes i.

Det næste punkt vi vil analysere på er, hvilke ord der bruges om tiltalerne. Som nævnt tidligere har synonymmer for seksualiseret vold været et af vores udvælgelseskriterier, og det er det, vi vil kigge nærmere på her. Det vil blandt andet handle om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at bruge forskellige ord og sproglige vendinger om den samme slags forbrydelse. Dette giver et indblik i, hvor mange måder der er at skrive om en sag som denne på, og samtidig hvor vanskeligt det derfor kan være at skulle tage et valg.

Som det sidste analysepunkt ser vi på sproglige virkemidler og den magt, der ligger i, at det er op til journalisten, hvilke billeder de vil skabe hos læseren gennem sproget. Vi vil her gennemgå to eksempler på brug af sproglige billeder i vores udvalgte artikler. Dette med fokus på, hvordan det kan påvirke diskurs, men samtidig, hvordan etik kan spille ind og gøre, at man skal være opmærksom på, hvorvidt sproglige virkemidler i nogle tilfælde kan være u hensigtsmæssige.

4.1 “TikTok-manden” som kaldenavn

I vores søgning på Infomedia har vi aktivt søgt på ordet “TikTok-manden”, og det er derfor naturligt, at alle de artikler, vi har fundet, indeholder dette navn. Ikke desto mindre er det nødvendigt at forholde sig til, hvorfor dette egennavn er så udbredt i medierne, og hvad det gør ved opfattelsen af den tiltalte og sagen.

“TikTok-manden” er både et navneord og et egennavn. Haslebo og Haslebo pointerer, at et navneord i sig selv ikke har en betydning (Haslebo & Haslebo 2010: 71). Når medierne vælger at kalde den tiltalte for “TikTok-manden”, har beskrivelsen i sig selv ikke en fastlagt betydning. TikTok er et socialt medie, hvor hovedsageligt unge mennesker lægger korte videoer ud og kan live-streame. Man kunne derfor nemt tro, at “TikTok-manden” blot er en mand, der er gået viralt på TikTok. I forlængelse af dette kan man ikke gå ud fra, at det er et medie, som alle kender til. Selvom navneord forstås som ord, der afspejler virkeligheden (ibid.: 70), kan ordet “TikTok-manden” ikke stå alene, da folk kan have vidt forskellige opfattelser af, hvad ordet betyder. Disse forskellige opfattelser får mennesker på baggrund af kulturelle traditioner og erfaringer. Der er intet i egnavnet “TikTok-manden”, som indikerer, at han skulle være en potentiel gerningsmand, der er tiltalt for blandt andet adskillige voldtægter. Derfor har vi brug for flere ord for at forstå, hvad “Tiktok-manden” dækker over. Det er først når andre ord tilføjes, at vi forstår, at “TikTok-manden” kan være

en potentiel forbryder. Dette kalder Ludvig Wittgenstein for navneteorien, hvor ord som “TikTok-manden” får deres betydning i den sammenhæng, som de bruges (ibid.: 71).

Ligesom i sagen, der analyseres af Haslebo og Haslebo, hvor den mistænkte blandt andet kaldes for “øksemand”, er det bredt anvendt i medierne i denne sag at kalde den tiltalte for “TikTok-manden”. Dog har alle vores udvalgte artikler skrevet om navnet på en måde, der kan opfattes som en distancering til denne navngivning. Det gør de eksempelvis ved at skrive “kendt som ‘TikTok-manden’” (Bilag 1,3,4) og “som medierne har døbt TikTok-manden” (Bilag 2). I det første eksempel indikeres, at den tiltalte er kendt og er en person, som befolkningen burde kende eller på forhånd kender, hvilket ikke nødvendigvis er tilfældet.

I det andet eksempel skriver B.T., at medierne har døbt den tiltalte “TikTok-manden” (Bilag 2). Når de selv er et medie, der omtaler medier, som var de ikke selv en del af disse medier, kan det opfattes som om, at B.T. fralægger sig ansvaret for at kalde ham “TikTok-manden”, selvom de selv bruger betegnelsen gennem hele deres artikel. Derudover er det vigtigt at pointere, at B.T. ikke har givet ham kaldenavnet, men da de vælger at benytte kaldenavnet i deres artikler, kan det være svært at argumentere for, at de ikke er en del af de omtalte medier. B.T.’s artikel adskiller sig dermed fra resten af artiklerne ved at beskrive “TikTok-manden” som døbt af medierne. Når B.T. vælger at påpege, at medierne har døbt ham “TikTok-manden”, tager de stilling til, at navnet er konstrueret og har en afsender, der kommer fra medierne. Ved derimod at skrive, at han er kendt som “TikTok-manden”, kan det forstås som et navn, der kan være opfundet af hvem som helst, inklusiv den tiltalte selv.

Der er navneforbud i sagen, og derfor kan det diskuteres, hvad et alternativt kaldenavn skulle være, da han ikke må kunne identificeres. Desuden skal journalister følge de vejledende regler for god presseskik, som understreger vigtigheden af objektivitet. Medierne ville for eksempel ikke kunne kalde ham “voldtægtsmanden”, da det ville være at dømme ham på forhånd. Kaldenavne har samtidig den effekt, at læseren kan identificere sagen på tværs af medier og artikler, hvorfor mange journalister vælger at gengive kaldenavne. Det faktum, at han er blevet døbt “TikTok-manden”, kan være intentionelt fra Radio Louns side af, fordi TikTok er et genkendeligt og aktuelt medie for en del af befolkningen. En anden grund til, at man har fundet på TikTok-navnet, kan være, at der ikke har været en fællesnævner for alle de forurettede - som for eksempel, hvis alle var fra Randers, og man kaldte dem Randers-pigerne. Derfor har det været oplagt at skabe identifikation til sagen gennem den tiltalte frem for de forurettede.

Derudover viser de tidligere nævnte eksempler, at der i artiklerne er forskel på, hvorvidt man har valgt at skrive "TikTok-manden" med eller uden citationstegn. Ved benyttelsen af citationstegn kan man fornemme en afstandtagen fra kaldenavnet. I vores fire udvalgte artikler er det kun Ekstra Bladet (Bilag 3), der vælger at benytte citationstegn. Dette valg kan indikere, at Ekstra Bladet forsøger at tydeliggøre, at nogen har givet den tiltalte kaldenavnet. Som Haslebo og Haslebo påpeger, skaber sprog virkeligheder. Når de andre tre medier vælger ikke at bruge citationstegn, vælger de samtidig at godtage den virkelighed, som i forvejen er blevet skabt af medierne. Dermed bliver kaldenavnet "TikTok-manden" til en identitet.

Når de samlede medier vælger at bruge et kaldenavn, kan kaldenavnet gå hen og næsten få status af en form for kendisnavn eller kunstnernavn. Dét at bruge et navn, der med tiden kan blive en form for kendisnavn, taler ind i samme diskurs som den, der fremgår i det tidligere eksempel, hvor medierne skriver, at han er kendt som "TikTok-manden" (Bilag 1,3,4). Et sammenligneligt navn, som bruges som selvvalgt kunstnernavn, er Gulddreng. Ligesom "TikTok-manden" er Gulddreng et navneord, som i sig selv ikke siger noget om personen bag. Dog er der stor forskel på menneskene bag, da Gulddreng er en kendt dansk musiker, og "TikTok-manden" er en tidligere dømt forbryder. Det er altså først, når navnene sættes i kontekst og beskrives med flere ord, at man forstår, hvad navnene dækker over.

Brugen af kaldenavne taler ind i en diskurs, der før har vist sig i mediedækning af forbrydere som eksempelvis "Amagermanden" og "Fløjtemanden". Også her har man skabt nogle kaldenavne, som med tiden er blevet en del af vores fælles sprogbrug. Dermed kan man diskutere, om eksempelvis sagen om "Amagermanden" havde været lige så velkendt, hvis man havde omtalt ham som for eksempel en "30-årig mand".

Om "TikTok-manden" er en korrekt betegnelse for den tiltalte, er ikke umiddelbart noget, en journalist kan vide. Han kunne sagtens identificeres med andre sociale medier som Snapchat eller Instagram. Det er med andre ord blot en betegnelse eller et kaldenavn, som en journalist har valgt, men som ikke nødvendigvis siger noget om ham som person eller som potentiel gerningsmand. Som Wittgenstein påpeger i navneteorien (Haslebo & Haslebo 2010: 71), kan man altså ikke gå ud fra, at et ord som "TikTok-manden" er det rigtige at bruge, blot fordi det er det, der er blevet valgt i medierne.

Ved at kalde ham noget bestemt er man som journalist med til at placere begivenheden i en kontekst. Det kan være svært at sige, hvad der er rigtigt eller forkert angående ordvalg, men

som vi har pointeret i det ovenstående, har det konsekvenser, når journalister vælger specifikke kaldenavne. Samtidig er vi bevidste om, at man som journalist ikke kan undgå at skulle tage et sprogligt valg. Det handler derfor om at være opmærksom på valget frem for at skulle undgå det; for det er umuligt.

4.2 Beskrivelser af “TikTok-manden”

Når vi i dette afsnit fokuserer på de ord, der karakteriserer den tiltalte i artiklerne, kigger vi på de navneord og tillægsord, som medierne har valgt at bruge til at beskrive ham.

I B.T.’s artikel (Bilag 2) bruges tillægsordet “forpjusket” som noget af det første til at beskrive “TikTok-mandens” udseende. Ordet “forpjusket” har officielt en negativ betydning, men er et ord, der kan skabe forvirring, fordi det også kan opfattes positivt eller i hvert fald mindre negativt. Ordet betyder, ifølge Den Danske Ordbog, én, “som ser uredt, filtret eller uordentlig ud” og “med et uordentligt og lidt ynkeligt udseende” (Den Danske Ordbog s.d.a). Ordbogen skriver yderligere, hvordan ordet kan bruges om mennesker, såvel som dyr: “om deres hår, tøj, pels, fjerdragt el. lign” (ibid.). Et forpjusket dyr kan anses som ‘nuttet’ eller ‘sødt’, og måske endda noget, man har ondt af. Laver man en Google-søgning på ordet “forpjusket”, er det primært dyr, som dukker op under billeder. Ordvalget kan derfor i dette tilfælde få en tvetydig betydning – den negativt ladede betydning som mediet formentlig har intenderet, overfor den betydning som læseren selv har dannet gennem kulturelle traditioner og erfaringer (Haslebo & Haslebo 2010: 73), som kan være positivt ladet. Ordvalget kan derfor have en uhensigtsmæssig effekt og påvirke læserens forståelsesramme. Dog opfølges sætningen af: “[...] TikTok-manden, nulrede sig i sit fuldskæg, der både var blevet mørkere og større” (Bilag 2), hvilket kan pointere det “uordentlige” i ordet “forpjusket”, eftersom han ikke har barberet eller trimmet sig. Dette kan være med til at understrege den negative ladning.

I de fire artikler er det kun TV 2 (Ritzau) og B.T., der vælger at inddrage beskrivelser af den tiltaltes udseende (Bilag 1 & 2). TV 2 (Ritzau) beskriver blandt andet, hvordan den tiltalte ser ud, da han møder op i retssalen: “Med runde briller og en sort Moncler-jakke satte han sig på plads” (Bilag 1). Det kan diskuteres, hvorvidt det er relevant, hvad den tiltalte bærer af tøj – særligt hvilket mærke. Dog er Moncler-jakker i den dyre prisklasse og kan derfor ses som et symbol på økonomisk status. Journalistens prioritering af at nævne jakkens mærke og ikke blot dens type – eksempelvis dunjakke – gør, at der skabes konkrete billeder hos læseren.

Disse billeder kan have en vis betydning for læserens forståelse af den tiltalte, eksempelvis som en succesfuld og velhavende mand.

I SE og HØR-artiklen står der: “Den nu 30-årige mand er ligeledes tiltalt for [...] et særdeles brutalt og voldsomt overgreb på en anden 14-årig pige i juni 2014,” (Bilag 4). Dette citat efterfølges af: “ifølge anklagemyndigheden blev hun udsat for en vanvittig behandling,” (Bilag 4). Tillægsordene, der bruges her, er med til at skabe en diskurs om, at den tiltalte er “brutal”, “voldsom” og “vanvittig”. Dette er yderligere relevant, når der i artiklen fra B.T. citeres fra anklageren, at pigerne, som står bag anmeldelserne, er “bange” for den tiltalte: “De er rigtig glade for, at han blev varetægtsfængslet i første omgang, og at den fængsling så blev forlænget i dag – fordi de er bange for ham” (Bilag 2).

Vores eksempler taler ind i tre forskellige diskurser. Den ene diskurs fremstiller “TikTok-manden” som et ynkeligt menneske, man skal have ondt af. Den anden diskurs taler ind i, at han er en person med mange penge, der har styr på sit liv og er succesfuld. Den sidste diskurs fremstiller ham som vanvittig og farlig. Her fremstilles han som et uhyre, der skal frygtes. Man kan argumentere for, at det er modstridende diskurser, der både lægger op til, at man skal frygte ham og have ondt af ham. Samtidig kan fremstillingen af ham som succesfuld tyde på, at han er beundringsværdig. Hermed kan man se, at mediedækningen i de forskellige medier skaber forskellige og modstridende diskurser om “TikTok-manden”.

4.3 Hvor detaljeret beskrives tiltalerne?

I mediedækningen af sagen varierer det, hvor mange detaljer om anklagerne mod “TikTok-manden” diverse medier har valgt at bringe i deres artikler. Vi har erfaret, at det i vores udvalgte artikler er SE og HØR (Bilag 4), der skriver mest detaljeret om de forbrydelser, som “TikTok-manden” er tiltalt for, men også i Ekstra Bladets artikel (Bilag 3) er der eksempler på detaljerede beskrivelser. Her vil vi påpege, at SE og HØR er det eneste af vores udvalgte, som på udgivelsestidspunkterne har haft adgang til anklageskriftet, og det kan være en af grundene til den høje detaljegråd.

I det følgende kan ses nogle udvalgte eksempler fra de to artikler, der viser, hvordan de omtalte detaljer formidles.

“Den unge pige blev blandt andet bundet med reb på håndleddene og ophængt nøgen fra et gelænder, så hun ikke kunne nå gulvet med fødderne. [...] Mishandlingen fandt sted over flere døgn, og offeret måtte blandt andet også tåle, at den tiltalte mand madede hende.” (Bilag 4).

Sproget i det ovenstående citat kan opfattes som nøgternt. Situationen beskrives opremsende og konkret, og der benyttes hverken biord eller tillægsord, som kunne have beskrevet situationen mere levende. Selvom det, der beskrives, er voldsomt, er der umiddelbart ikke tilføjet nogen ord, der afslører nogen form for subjektiv vurdering fra journalisten. Dog er der to ord, der kan opfattes som farvede. Det gælder ordene “mishandling” og “tåle”. Ordene indikerer en form for stillingtagen fra journalisten, der kan give situationen en negativ ramme.

I stedet for at kalde den beskrevne hændelse for “mishandling”, kunne man have valgt ord som hændelsen eller forbrydelsen, der ville fremstå mindre farvet. Dog kan man argumentere for, at dette ville være misvisende, fordi det ville underspille alvoren i anklagen. Samtidig er sætningen konkluderende i forhold til, hvorvidt hændelsen har fundet sted. Det skrives som om det *er* sket: “Den unge pige blev [...]” og “Mishandlingen fandt sted [...]” (Bilag 4). I SE og HØRs artikel understreges det blot nogle steder, at hændelserne kun angiveligt er sket, mens der flere steder skrives, som var de med sikkerhed sket. Dette sprog kan virke konkluderende, idet det lyder som om, “TikTok-manden” dømmes på forhånd. Når journalisten ikke konsekvent beskriver hændelserne på den ene eller anden måde, skaber det en ramme, hvor der kan opstå forvirring omkring, hvilken diskurs der tales ind i – om det er én, hvor han dømmes på forhånd eller én, hvor der tages forbehold for, at vi endnu ikke ved med sikkerhed, hvorvidt hændelserne faktisk er sket. Dette kan ses som et eksempel på, at journalister kan komme til at skrive sig ind i forskellige diskurser om den samme sag, som nævnt i *Diskursanalytisk metode* (Bom 2015: 18).

Yderligere kan man argumentere for, at artiklen fremstår mindre troværdig, når journalisten ikke har valgt at skrive i en bestemt ramme. Vi vil her argumentere for, at uklare rammer fra journalisten, hvorvidt dette er bevidst eller ubevidst, kan påvirke læserens forståelsesramme. Det kan dog diskuteres, om det vil påvirke læsevenligheden, hvis journalisten konstant skal tilføje et forbehold for, om hændelserne har fundet sted eller ej. Hvis der eksempelvis skal tilføjes “angiveligt” i hver sætning, vil sproget blive mindre flydende og læseren vil sandsynligvis miste interessen. Journalisten har derfor en interesse i at skrive i et sprog, som vækker læserens nysgerrighed, hvorfor det kan være svært at tage hensyn til de juridiske forbehold, uden at det får konsekvenser for sproget.

Sætningen “offeret måtte blandt andet også tåle, at den tiltalte mand madede hende” (Bilag 4) kan virke som om, mediet har dømt ham på forhånd. Det taler ind i pointen om, at SE og HØR vurderer denne hændelse som sket med sikkerhed og skaber et billede af, at den tiltalte

har mishandlet og ydmyget den forurettede. I det hele taget er scenen, der beskrives, ret grotesk, og noget som de fleste læsere vil have en reaktion på, især når man ved, at det er gået ud over en kun 14-årig pige.

Man kan diskutere, hvorfor detaljen om at made den forurettede er vigtig for artiklen. Det kan være vigtigt for bedre at forstå, hvor grove hændelserne er. Handlingen at blive madet af en anden person vil for de fleste formentlig virke ydmygende – muligvis fordi man forbinder det med en hjælpeløs baby, som ikke kan tage vare på sig selv og sine behov. Derudover fremgår det tydeligt, at den tiltalte her har magten. Man kan argumentere for, at denne detalje er overflødig, da det er nok at vide, at han er tiltalt for voldtægt. Som tidligere nævnt bliver der skrevet, at den forurettede bliver mishandlet, og derfor behøver man muligvis ikke alle detaljerne for at forstå, at noget slemt har fundet sted.

Et andet eksempel fra SE og HØRs artikel er følgende: “Anden voldtægt skal have fundet sted i nærheden af et tennisanlæg i Roskilde, hvor TikTok-manden skubbede den forurettede op ad et hegn og gennemførte en voldtægt, selv om pigen sagde, at hun ikke havde lyst, ligesom hun græd og råbte efter hjælp.” (Bilag 4). I dette citat er der taget forbehold for, at hændelsen ikke med sikkerhed har fundet sted. Dog kan sætningens opbygning alligevel lede til misforståelser. Der tages forbehold, idet der skrives “skal have fundet sted”, men det kan virke som om, der blot stilles spørgsmålstegn ved lokationen, men ikke ved hvorvidt hændelsen har fundet sted.

I dette eksempel skrives der detaljeret, både om forbrydelsen og om offeret. Detaljerne, om hvordan pigen græd og råbte efter hjælp, taler til læserens følelser, og læseren kan se hændelsen for sig. Hvis journalisten eksempelvis nøjes med at beskrive hændelsen med ordet “voldtægt”, vil det sandsynligvis ikke vække de samme følelser hos læseren. Man kan diskutere, hvorvidt det er uetisk at beskrive en traumatisk hændelse i detaljer, da det kan sætte de involverede parter i en ubehagelig situation. Samtidig kan det hjælpe læseren med at forstå sagens alvor, og hvad en voldtægt eksempelvis kan indebære. Det samme detaljerede sprog benyttes i følgende citat fra Ekstra Bladet: “Den ene voldtægt skete ved et busstoppested, hvor han, ifølge sigtelsen, voldtog en ung beruset pige op ad kølerhjelm på en bil. Hun gjorde modstand, men den 29-årige holdt hende for munden og holdt hende fast, lød det i dommervagten.” (Bilag 3).

Valget om at gengive detaljer fra de forbrydelser, som “TikTok-manden” er tiltalt for, kan skabe nogle bestemte billeder hos læseren på baggrund af nogle rammer, der sættes ud fra

journalistens sproglige valg, som læseren derefter forstår både sagen og “TikTok-manden” ud fra. Journalisterne danner en forklaringsramme ved hjælp af beskrivelser af forbrydelsen, som derefter kommer til at udgøre læsernes forståelsesramme. Dermed har journalisterne en vis magt over de rammer, der sættes i sagen, og dermed de præmisser som læserne forstår sagen ud fra. Tiltalen fra citatet indrammer en situation, som de fleste kvinder vil anse som et af de værste tænkelige scenarier, og det bliver understreget ved at beskrive en geografisk lokation, som gør voldtægten mere håndgribelig.

Haslebo og Haslebo pointerer, at det ikke er altid er bevidst, når historier “rammes ind” (Haslebo & Haslebo 2010: 76), men ikke desto mindre har det en effekt på måden, hvorpå historien opfattes af læseren.

Når vi taler om de dilemmaer, der kan opstå ved brugen af eksplicite detaljer som i eksemplerne, er det samtidig vigtigt at huske på, at journalistens rolle også er at sælge og vække læsernes interesse. Derfor kan det ske, at medierne i nogle tilfælde vurderer, at særligt detaljerede beskrivelser af forbrydelser og tiltaler trækker læsere til. Selvom det, som tidligere nævnt, kan virke uetisk, kan det samtidig tjene det formål at informere læserne om, at denne slags forbrydelser sker. Forargelse, ulykker og drama skaber interesse, og man kan argumentere for, at SE og HØR og Ekstra Bladet lægger vægt på sensationsfaktorer, når de vælger at beskrive forbrydelser og tiltaler i detaljer. Derfor skal det enkelte medie selv vurdere, hvordan de balancerer mellem etik og salg.

På trods af et fokus på det nøgterne sprog, kan man diskutere, om det overhovedet er muligt at skrive nøgternt om seksualiseret vold, samt om dette er noget, man skal bestrebe sig på. Journalisten skal skrive i et læsevenligt sprog, som fastholder læserens interesse. Det kan være svært at opnå, hvis sproget skal være nøgternt. Dog kan hyppig brug af tillægsord og farvet sprog få journalisten til at fremstå partisk, hvilket kan påvirke artiklens troværdighed.

For at opsummere kan brugen af detaljer skabe større forståelse for sagen og dens indhold, men kan samtidig virke overdrevet og uetisk. Derudover kan valget af, hvilke detaljer der inkluderes og ekskluderes, påvirke læsernes forståelsesramme og den diskurs, der tales ind i. Visse formuleringer kan eksempelvis komme til at skabe en uhensigtsmæssig diskurs, der dømmer den tiltalte på forhånd. Når man skriver om kriminalsager, er det vigtigt at finde en balancegang mellem at skrive, så man vækker læsernes interesse og samtidig tage højde for de etiske dilemmaer, der i den sammenhæng kan opstå.

4.4 Ordvalg om tiltalerne

Det kan have været vanskeligt for journalisterne at afgrænse deres ordvalg omkring de anmeldte forbrydelser, fordi listen over tiltaler er så udførlig, at det ikke ville være fyldestgørende, hvis man udelukkende benyttede et samlebegreb for de forskellige tiltaler. Hvis journalisterne for eksempel kun skriver “seksualiseret vold”, vil læseren ikke vide, hvilke specifikke tiltaler sagen omhandler. Vores udvalgte artikler omhandler blandt andet voldtægter, ulovlig tvang, vold, blufærdighedskrænkelser osv.

Det er ikke kun den lange liste af tiltaler, der kan gøre det svært at vide, præcis hvilke ord der skal bruges i den enkelte artikel og om den enkelte hændelse. Der findes nemlig rigtig mange forskellige ord og betegnelser, der kan bruges i omtalen af seksualiseret vold. I vores fire udvalgte artikler har vi fundet 28 forskellige betegnelser, der er brugt i beskrivelserne af de forbrydelser, som “TikTok-manden” er tiltalt for. Eksempler på disse er: forsøg på voldtægt, seksuelle krænkelser, overgreb, seksualforbrydelser, uden samtykke havde samleje, tiltvang sig samleje osv. (Bilag 1, 2, 3 & 4). De mange måder at omtale forbrydelserne på understreger, hvor svært det kan være som læser at få overblik over, hvad der egentlig skrives om. Når der skal skrives om seksualiseret vold, er det journalisten, der har magten til at vælge, hvilke specifikke ord, som skal benyttes, og dermed rammen som læseren forstår sagen ud fra. Man kan i den sammenhæng argumentere for, at dækningen af sagen ville blive unuanceret, hvis journalisten valgte ét enkelt ord, på trods af, at det som nævnt kan fremstå forvirrende, når der bruges mange forskellige ord.

Derudover har journalisterne i artiklerne valgt at bruge forskellige ord om samme hændelse. For eksempel bliver “voldtægt” brugt i alle artikler, men i samme forbindelse benytter journalisterne i flere tilfælde andre ord til at beskrive voldtægterne, blandt andet: seksualforbrydelser, samleje uden samtykke, skaffe sig samleje, tiltvang sig samleje, opnå samleje, krænkelser (Bilag 1, 2, 3 & 4).

Flere steder bruges disse ord eller beskrivelser om hændelser, der andre steder i artiklerne beskrives som voldtægter. Derfor kan man undre sig over, hvorfor forbrydelserne ikke konsekvent kaldes for voldtægter. De ovennævnte formuleringer kan gøre det uklart, hvad der egentlig er sket. Flere af journalisterne skriver om “samleje” på en måde, som vi undrer os over, da vi forstår samleje som noget konsensuelt, hvorfor en voldtægt aldrig kan være samleje. Når journalisterne skriver, at “TikTok-manden” har skaffet sig, tiltvunget sig eller opnået samleje uden samtykke, kan det derfor virke selvmodsigende.

I TV 2 (Ritzau) artiklen skrives der, at den tiltalte har været “genstand for en podcastserie i Radio Loud, hvor han beskyldes for krænkelser af kvinder og unge piger på sociale medier” (Bilag 1). I podcasten beskrives flere tilfælde af seksualiseret vold, blandt andet hændelsen, hvor en pige blev bundet med reb, hængt op nøgen og voldtaget over flere døgn, som vi tidligere har nævnt i afsnittet “Hvor detaljeret beskrives tiltalerne?”. Når man kender sagens omfang, kan det diskuteres, hvorvidt brugen af ordet “krænkelse” om denne slags hændelser er retvisende. Dette ordvalg kan virke meget underspillet, når man tænker på, hvilke hændelser ordet henviser til. Derudover lyder formuleringen som om, krænkelserne er foregået online, hvilket ikke er tilfældet, som igen er misvisende. Samtidig kan formuleringen i sætningen komme til at lyde som om, man skal få ondt af den tiltalte, fordi han gøres til “genstand” og “beskyldes”. Derfor kan journalistens formulering her skabe en ramme for artiklen, der til en vis grad lægger op til sympati for den tiltalte. Dog er “TikTok-manden” på dette tidspunkt ikke dømt for nogen af de omtalte voldtægter, og dette kan forklare sprogbruget, da journalisten må holde muligheden åben for, at han kan være uskyldig.

Et andet eksempel på ordvalg, som kan underspille sagens alvor, er, når to af artiklerne bruger ordene “befølt” og “befølinger” (Bilag 1 & 3). Ordet beføling beskriver blot en berøring, og indikerer ikke noget negativt. Her mener vi, at ordet “befamle” ville være mere passende, da dette ord udtrykker noget ubehageligt og seksuelt betonet, som der står i Den Danske Ordbog (Den Danske Ordbog s.d.b).

Indenfor diskursteori er det blandt andet en pointe, at journalister altid vil formidle deres version af virkeligheden (Bom 2015: 18), og de ord, man vælger at omtale forbrydelser med, kan derfor være afgørende for den version af virkeligheden, som journalisten bliver bærer af. Nogle ordvalg kan virke negligerende i forhold til, hvad der rent faktisk er sket og dermed skabe en version af virkeligheden, der underspiller sagens alvor. Vi har yderligere fundet frem til, at der bruges mange forskellige ord om seksualiseret vold, hvilket kan skabe forvirring, men samtidig give en mere nuanceret dækning af sagen.

4.5 Sproglige virkemidler

Sproglige virkemidler som eksempelvis metaforer har udviklet sig over længere tid i en kulturel kontekst (Haslebo & Haslebo 2010: 79-80). Sproglige virkemidler er med til at forstærke pointer og gøre sproget mere levende (Handgaard et.al. 2013: 331-332). Derfor er det ikke mærkeligt, at journalister benytter dem, når de kan. Som tidligere nævnt henvises der

i de vejledende regler for god presseskik til, at man skal tage hensyn til ofre for forbrydelser. Samtidig gør Everyday Sexism Project det klart, at man skal være opmærksom på det sprog, som man bruger, da der kan tales ind i diskurser, der kan være skadelige overfor involverede i eksempelvis sager om seksualiseret vold (Everyday Sexism Project Danmark s.d.). Det er derfor vigtigt, at journalister har for øje, hvornår det er passende at bruge sproglige virkemidler.

Både Ekstra Bladet og SE og HØR benytter sig af sproglige virkemidler. Ekstra Bladet skriver: “Her trak anklager Margit Wegge det længste strå og fik medhold i sin påstand om ‘ikke under tre års fængsel’.” (Bilag 3). “At trække det længste strå” betyder, ifølge Den Danske Ordbog, at man sejrer, med tryk på, at man er heldig (Den Danske Ordbog s.d.c). Det kan derfor lyde som om, at anklager Margit Wegge blot var heldig, at “TikTok-manden” blev dømt til mere end tre års fængsel. Sproglige virkemidler er et sprogligt magtmiddel (Handgaard et.al. 2013: 317), og journalisten har haft magten til at vælge en formulering, der henviser til, at anklageren var heldig, da hun fik medhold i sin påstand. Denne formulering og magtudøvelse kan sætte en diskurs, der både underminere anklagerens arbejde, og ikke mindst de forurettedes oplevelse. Derudover skal man som journalist tage særligt hensyn til ofre, og man kan diskutere, om formuleringen er etisk retfærdig, når man ser det fra de forurettede og anklagerens perspektiv.

SE og HØR bruger en metafor i deres artikel: “Det 11 sider lange anklageskrift afslørede hele 26 ofre, der siden 2011 har været i den dømte voldtægtsforbryders klør,” (Bilag 4).

Ordet klør kan skabe billeder og associationer eksempelvis til et dyr eller et uhyre, der netop med de omtalte klør er i stand til at skade andre. Metaforen “at komme i klørerne på nogen” betyder ifølge Den Danske Ordbog, at “ufrivilligt komme i en situation hvor man er underkastet andres magt” (Den Danske Ordbog s.d.d). Metaforens betydning er i sig selv ikke ukorrekt, men man kan diskutere, hvorvidt de billeder, som metaforen skaber, kan virke stødende for de forurettede, og det kan igen være på grænsen til at være uetisk. Man kan formode, at journalisten bruger metaforen i god tro overfor de forurettede, men billedet, som metaforen skaber, kan virke karikeret på en måde, der fremstår malplaceret i sammenhængen. Det er alvorlige anklager om voldtægt, vold, tvang, frihedsberøvelse og andre former for seksualiseret vold, som bør tages seriøst, hvorfor leg med sproget kan have den modsatte effekt. Dog gør metaforer sproget mere levende, billedligt og muligvis mere spændende at læse, og dette kan være et argument for at bruge dem.

Det skal bemærkes, at denne artikel er første og eneste gang, hvor “TikTok-manden” bliver beskrevet som en voldtægtsforbryder. Det er med til at forstærke betydningen af at være i hans kløer, som værende endnu mere modbydelig.

Sproglige virkemidler kan på mange måder gøre en tekst mere livlig og billedlig, men i sammenhæng med kriminalstof kan det virke malplaceret med risiko for at have en enten nedtonet eller overdrevet effekt. Man kan derfor diskutere, hvorvidt der kan opstå etiske problematikker ved at benytte sproglige virkemidler. Samtidig kan overdivelse fremme forståelse, så hvis journalisten vælger at understrege pointer i artiklerne, kan dette gøres med sproglige virkemidler (Thurah 2013: 72-73). Man skal dog være opmærksom på, at det kan have en u hensigtsmæssig effekt på diskursen i artiklen.

5.0 Konklusion

På baggrund af vores diskuterende analyse og opnåede viden om sproglig teori og diskursteori har vi kunnet stille os kritiske overfor journalisters sprogbrug, specifikt i forbindelse med sagen om “TikTok-manden”.

Journalister har magten til at skabe og sprede diskurser til offentligheden gennem sproget. I vores udvalgte artikler har vi fundet frem til tre overordnede diskurser; den tiltalte som et uhyre, som en succesfuld og velhavende person og som en ynkværdig person. Disse diskurser kan fremstå modstridende. Dermed har vi fundet diskurser, der både skaber positive og negative associationer, og som ikke nødvendigvis er hensigtsmæssige i sager om seksualiseret vold. Der skabes en diskurs om, at piger og kvinder ikke kan være trygge, hverken på internettet eller i offentligheden, fordi seksualiseret vold kan ske hvor som helst. Det generelle sprogbrug i artiklerne sidestiller voldtægt med samleje, hvilket skaber en diskurs om, at samleje ikke behøver at være konsensuelt.

Vi kan konkludere, at kaldenavne kan medføre en form for kendisfaktor, hvilket kan være uhensigtsmæssigt, når man taler om potentielle forbrydere, men samtidig gøre det lettere for læsere at identificere sagen. Yderligere kan vi konkludere, at detaljer i sager om seksualiseret vold kan give læseren forståelse for sagen og dens alvor, men kan også føre til etiske dilemmaer.

Journalisters job er blandt andet at tiltrække læsere, hvorfor de skal finde en balance mellem salg og etik. Der benyttes mange ord og vendinger i artiklerne, der beskriver seksualiseret vold, og det kan tyde på, at der mangler konsensus blandt journalister. De mange forskellige ord og vendinger kan skabe forskellige diskurser, men gør samtidig dækningen af sagen mere nuanceret. I overvejelsen af hvilke ord og sproglige virkemidler man som journalist skal benytte, er det værd at tænke over, hvorvidt disse kan have en enten under- eller overspillende effekt. Endeligt skal man være opmærksom på, at brugen af sproglige virkemidler såvel som beskrivende sprogbrug i nogle tilfælde kan fremstå farvet.

6.0 Litteraturliste

- Aroustamian, C. (2020), Time's up: Recognising Sexual Violence as a Public Policy Issue: A Qualitative Content Analysis of Sexual Violence Cases and the Media, *Aggression and violent behavior* 50: 101341-15
- Bell, A. (1995), Language and the Media, *Annual review of applied linguistics*, Vol.15: 23-41
- Bom, A. K. (2015), *Diskursanalytisk metode*, Samfundslitteratur, Frederiksberg
- Den Danske Ordbog (s.d.a), Forpjuaket, <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=forpjuaket> [27-12-22]
- Den Danske Ordbog B (s.d.b), Befamlet, <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=befamle> [27-12-22]
- Den Danske Ordbog C (s.d.c), Trække det længste strå, https://ordnet.dk/ddo/ordbog?subentry_id=59010244&query=tr%C3%A6kke+det+l%C3%A6ngste+str%C3%A5 [27-12-22]
- Den Danske Ordbog D (s.d.d), falde/komme i kløerne på nogen/noget, https://ordnet.dk/ddo/ordbog?subentry_id=59005056&query=falde/komme+i+kl%C3%B8erne+p%C3%A5+nogen/noget [27-12-22]
- Durham, M. G. (2015), Scene of the Crime: News Discourse of Rape in India and the Geopolitics of Sexual Assault, *Feminist media studies*, 15(2): 175–191
- Eberholst, M.K. & Hartley, J.M. (2013), Sproget på netmedierne, I Thurah, T. & Kristiansen, M. (red.), *Sproget i de elektroniske medier*, 1. udg. 2. oplag, Hans Reitzels Forlag, København: 163-206
- Everyday Sexism Project Danmark s.d., *Retningslinjer til medier i sager om kønnet vold*, <https://everydaysexismproject.dk/wp-content/uploads/2021/03/Retningslinjer-til-medier-i-sager-om-koennet-vold-ESPD-og-Lotte-Rosdahl.pdf> [12-12-22]
- Gravengaard, G. (2009), Ugens skrækhistorie: En terrormistænkt Tuneser, I Lund, A.B., Willig, I. & Blach-Ørsten, M. (red.), *Hvor kommer nyhederne fra? - Den journalistiske fødekæde i Danmark før og nu*, 1. udg. 1. oplag, Forlaget Ajour, Gentofte: 41-53

- Handgaard, B., Simonsen, A.H. & Steensen, S. (2013), *Journalistikk*, 1. udg. 1. oplag, Gyldendal Akademisk, København
- Hartley, J.M. (2013), Det journalistiske sprog, I Thurah, T. & Kristiansen, M. (red.), *Sproget i de elektroniske medier*, 1. udg. 2. oplag, Hans Reitzels Forlag, København: 55-104
- Hartley, J. M. & Askenius, T. (2020), Heksejagt eller revolution? En analyse af mediedækningen af #MeToo i Danmark og Sverige, *Samfundsøkonomen*, 11(1): 61-66
- Haslebo, G. & Haslebo, M.H. (2010), “Goddag mand”, “Økseskaft”. På sporet af det fraværende sprog, I Haslebo, G. & Haslebo, M.H. (red.), *Nye veje for journalistik - når sprog skaber virkeligheder*, Dansk Psykologisk Forlag A/S, 1. udg. 1. oplag, København: 65-101
- Hemmingsen, R. & Bjerg, M. (2017), Hele historien: Sådan kunne Amagermanden voldtage og myrde igen og igen, *TV 2*, <https://nyheder.tv2.dk/2017-01-20-ikke-klar-en-enkelt-fornaermelse-gav-danmarks-vaerste-seriemorder-tid-til-at-voldtage> [9-01-23]
- Hjarvard, S. (2007), Språk i Norden 2007, *Språknämnderna i Norden*, [pdf] [15-12-22]
- Hjarvard, S. (2009), Samfundets medialisering - En teori om mediernes forandring af samfund og kultur, *Nordicom-Information*, nr. 31 1-2: 5-35, https://www.researchgate.net/profile/Stig-Hjarvard/publication/242683982_Samfundets_medialisering_En_teori_om_mediernes_forandring_af_samfund_og_kultur/links/55265ce10cf2ee9bad77c607/Samfundets-medialisering-En-teori-om-mediernes-forandring-af-samfund-og-kultur.pdf [15-12-22]
- Jacobsen, S.J., Weibel, K. & Jensen, T.G. (2017), Stereotyper og fjendebilleder: En undersøgelse af udvalgte, danske mediers fremstilling af muslimer og islam, *Tidsskrift for Islamforskning*, årg. 7 nr. (2): 114–138
- Janks, H. (1997), Critical Discourse Analysis as a Research Tool, *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 18(3): 329-342

- Juul, S. (2012), Hermeneutik, I Juul, S. & Pedersen, K.B. (red.), *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori: en indføring*, 1. udg. 3. oplag, Hans Reitzel Forlag, København: 107-148
- Kristensen, H.D. (2018), Diskurser, medier og politik! - Kritisk diskursanalyse af mediernes samt den politiske italesættelse af bande- og rockerkriminalitet som fænomen, AAU
- Kulturministeriet (2019), Skrevne nyhedsmedier, <https://mediernesudvikling.kum.dk/2019/skrevne-nyhedsmedier/> [21-12-22]
- Nielsen, M. (2016), Henrettede drenge på Amager med nakkeskud: Nu vil han prøveløslades, *TV 2*, <https://nyheder.tv2.dk/krimi/2016-01-10-henrettede-drenge-paa-amager-med-nakkeskud-nu-vil-han-proveloeslades> [9-01-23]
- Pressenævnet (2013), Vejledning om god presseskik, <https://www.pressenaevnet.dk/god-presseskik/> [5-12-22]
- Pedersen, K.B. (2012), Socialkonstruktivisme, I Juul, S. & Pedersen, K.B. (red.), *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori: en indføring*, 1. udg. 3. oplag, Hans Reitzel, København: 187-232
- Retsinformation (2013), Medieansvarsloven nr. 1625 af 26. december 2013, §1, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2014/914>
- Ritzau (2022), Tiktok-manden kræves idømt særlig hård straf for overgreb, *Berlingske*, <https://www.berlingske.dk/danmark/tiktok-manden-kraeves-idoemt-saerlig-haard-straf-for-overgreb> [6-12-11]
- Sacks, M., Ackerman, A.R., & Shlosberg, A. (2018), Rape Myths in the Media: A Content Analysis of Local Newspaper Reporting in the United States, *Deviant behavior*, 39(9): 1237–1246
- Slots- og Kulturstyrelsen (2017), *Globaliseringen af den danske mediebranche*, https://slks.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/medier/Mediernes_udvikling/2017/Specialrapporter/Internationale_akterer/Rapport_og_bilag/Final_Final_rapport_4.9.2_017.pdf [16-12-22]

- Sørensen, L. N. (2019), "De påståede voldtægter skulle angiveligt være foregået": En undersøgelse af mediernes sproglige fremstilling af voldtægt, røveri og indbrud, *Journal of Language Works - Sprogvidenskabeligt Studentertidsskrift*, 4(1): 5–22
- Torfing, J. (2013), Diskursteori, I Andersen, H. & Kaspersen, L. B. (red.), *Klassisk og moderne samfundsteori*, 5. udg. 4. oplag, Hans Reitzels Forlag, København: 197-216
- Villadsen, K. (2013), Michel Foucault, I Andersen, H. & Kaspersen, L. B. (red.), *Klassisk og moderne samfundsteori*, 5. udg. 4. oplag, Hans Reitzels Forlag, København: 339-364

7.0 Individuelle artikler

7.1 Læsevejledning

Vi har skrevet fem artikler, som alle relaterer sig til seksualiseret vold. De første tre artikler tager udgangspunkt i en retssag i Københavns Byret, som to fra vores gruppe overværede. De to sidste artikler tager udgangspunkt i nye tal omkring seksualiseret vold, fra Anklagemyndigheden.

Rækkefølgen er sat op, så nyheden om Marc Lauge Christensens dom kommer først, så de to første artikler bliver skrevet direkte fra Københavns Byret og dermed udgivet samme dag. De tre resterende skal forstås som udgivet dagen efter domfældelsen.

Den tredje artikel skal ses som en “Læs også”-artikel, der fortæller om dommen, men fokuserer på BDSM, og hvor grænserne går i forhold til seksualiseret vold. De sidste to artikler tager udgangspunkt i nye tal fra Anklagemyndigheden, der belyser antallet af voldtægtsanmeldelser og domme. I fjerde artikel vinkles der på, hvorvidt det stigende antal af voldtægtsanmeldelser kan indikere et problem for retssikkerheden, idet samtykkeloven har gjort det betydeligt vanskeligere for domsmænd at navigere i skyldsspørgsmål. I femte artikel vinkles der på forebyggelse af seksualiseret vold ved hjælp af bedre seksualundervisning i folkeskolerne.

Artiklerne er tiltænkt udgivelse på:

- Artikel 1: B.T.
- Artikel 2: SE og HØR
- Artikel 3: Ekstra Bladet
- Artikel 4: TV 2
- Artikel 5: TV 2

7.2 Artikel 1

Kvinde udsat for timers lang voldtægt: Nu er gerningsmanden dømt

I dag er der afsagt dom i en sag, hvor en kvinde blev udsat for en syv timers lang voldtægt på et hotelværelse i København. Gerningsmanden blev idømt tre år og seks måneders fængsel.

Af Nanna Lund Madsen

Efter flere retsmøder, hvor den forurettede kvinde blandt andet afgav en fem timers lang vidneforklaring, er den tiltalte mand nu blevet idømt tre år og seks måneder i fængsel.

Den dømte var anklaget for blandt andet ulovlig tvang, voldtægt og vold på baggrund af seks forhold, hvor han blev dømt skyldig i fem af dem. Dommeren lagde vægt på blandt andet groft nedværdigende forhold.

Manden og kvinden var begge i BDSM-miljøet, som er en form for seksuelt rollespil, ofte med vold og smerte. De mødtes gennem datingsiden Scor.dk, hvor de aftalte at mødes for at have sex. Derefter voldtog han kvinden gennem syv timer på et hotelværelse i København.

En atypisk voldtægtssag

Sagen blev i Københavns Byret beskrevet som en atypisk voldtægtssag, da begge parter var i BDSM-miljøet.

- Det atypiske i den her sag bestod i, at der var enighed om, at det her samleje skulle foregå på en bestemt måde. Det, han så er blevet dømt for, er, at han har gjort meget, der ikke var givet samtykke til. Det er altså en atypisk sag, fordi der ofte er uenighed om, hvorvidt der overhovedet har været anvendt vold, siger anklager Emil Lykke Gregersen.

Anklageren forklarede i retten, at der dermed var givet samtykke til vold og nedværdigende sprog, men at den dømte overskred kvindens grænser, hvilket gjorde deres samleje til en voldtægt. Manden havde blandt andet optaget flere videoer af kvinden mod hendes vilje, der blev brugt som beviser i retten.

- Hun havde opsat nogle helt klare grænser for, hvad hun ikke ville gå med til, og det er dét, retten lægger til grund for straffen, uddyber Emil Lykke Gregersen.

Den dømte valgte at anke sagen straks efter domfældelsen. Han skal dog fortsat sidde varetægtsfængslet. Forsvarer Karoline Døssing Normann siger, at de ikke er tilfredse med dommen.

- Det er jo en troværdighedssag, som dommeren sagde. Der er jo ikke nogen beviser på den måde, for hvad der er foregået. Det er bare, hvad den ene siger i forhold til, hvad den anden siger, og så er det jo klart, at der er et ønske om at forelægge sagen for nogle andre.

Udover dommen, skal den dømte betale 100.000 kroner i godtgørelse til kvinden.

7.3 Artikel 2

38-årig forretningsmand dømt for grov voldtægt:

Urinerede kvinde i munden

Der faldt i dag dom i en grov sag, hvor forretningsmanden Marc Lauge Christensen blev kendt skyldig i en voldtægt af en 34-årig kvinde. Han straffes med 3,5 års ubetinget fængsel.

Af Emma Loft Gjelstrup

Med rystende hoved kigger Marc Lauge Christensen på sin familie, da dommen falder. Han er netop blevet dømt for grov voldtægt, hvor han blandt andet har tvunget den forurettede kvinde til at indtage kokain, taget kvælertag på hende til hun mistede bevidstheden og urineret hende i munden.

De to fik kontakt gennem datingsiden Scor.dk, hvor de delte interesse for BDSM, som er en seksuel lyst til blandt andet dominans og smerte. De mødtes derefter til en sex-aftale på et hotel i København.

- I den her sag har de rent faktisk givet samtykke til i hvert fald en vis anvendelse af vold og nedværdigende adfærd. Spørgsmålet, som forelå her, var jo, hvorvidt dele af volden var gået videre end det, der var aftalen, siger anklageren i sagen, Emil Lykke Gregersen.

Kvinden har i Københavns Byret forklaret, at hendes grænser i flere tilfælde blev overskredet, på trods af at de var blevet gjort meget klare fra starten af. I retssalen sagde dommeren, at der var lagt særlig vægt på kvindens forklaring.

Den dømtes forsvarer Karoline Døssing Normann gik efter frifindelse og kalder dommen for "lige i overkanten".

- Jeg er selvfølgelig ærgerlig over dommen. Det var ikke påstanden, og det er heller ikke opfattelsen, at det er dét, der er foregået mellem de to, siger hun.

Urinerede i munden

I retssalen blev der gengivet ubehagelige detaljer om, hvordan den voldtægtsdømte forretningsmand udsatte den 34-årige kvinde for grænseoverskridende handlinger.

Flere gange urinerede han kvinden i munden, tvang hende til at sluge det og derefter kaste det op igen.

Derudover udsatte han hende for både vaginal og anal voldtægt, selvom hun på forhånd havde gjort det klart, at hun ikke var til analsex.

Der har under retssagen ikke været tvivl om, hvad der er foregået. Manden optog nemlig det meste på video, og der har derfor været klare beviser for, hvad der skete på aftenen.

Tidligere dømt

Det er ikke første gang, at Marc Lauge Christensen sidder på anklagebænken. Han er tidligere blevet anmeldt to gange for voldtægt og er dømt for den ene i 2012.

Han skal betale 100.000 kr. i godtgørelse til kvinden. Dommen blev anket på stedet.

7.4 Artikel 3

BDSM-dyrker: Samtykke er vigtigst

Sex-aftale udviklede sig til grov voldtægt. Voldtægtsdom blev afgivet på trods af delvist samtykke fra ofret. BDSM-dyrker Anders Dalhøj understreger dog, at samtykke er essentielt indenfor miljøet, og at klubber tager diverse forbehold for at sikre dette.

Af Chanice Black

I går blev en 38-årig mand fundet skyldig i ulovlig tvang, voldtægt og vold mod en kvinde, som han havde haft en sex-aftale med. De to involverede havde fundet hinanden på datinghjemmesiden Scor.dk, hvor de søgte seksuelle partnere indenfor BDSM-miljøet. Af den grund fokuserede forsvareren på, at kvinden havde givet samtykke til vold og nedværdigende sprog, og at grænsen derfor var svær at finde.

BDSM står for bondage, disciplin, dominans, submission (underkastelse), sadisme og masochisme. Her har man mulighed for at udforske sine seksuelle lyster med alt, hvad dette indebærer – såfremt, det er med samtykke fra potentielle partnere.

BDSM handler om samtykke

Der findes flere steder, hvor man kan udforske sine BDSM-lyster, og et af disse steder er den danske fetich-klub ManiFest.

Anders Dalhøj er en 26-årig fotograf, som tager billeder ved ManiFests fester og hjælper med at håndhæve klubbens regler. Derudover dyrker han selv BDSM, blandt andet på ManiFest.

- Der er helt vildt meget fokus på samtykke, grænser og at være opmærksomme på hinanden. Vi er omkring tyve medarbejdere, der render rundt med lysende armbånd på og holder øje med, at alt sker med samtykke. Hvis nogen begår et direkte brud på samtykke, bliver de smidt ud af klubben og bandlyst.

Han fortæller, at der har været nogle episoder, hvor folk har overskredet andres grænser, men at ingen har været vurderet slemme nok til politianmeldelser. Han tilføjer dog også, at det kan være et farligt miljø, når samtykke ikke bliver taget seriøst.

- Jeg tror desværre, at BDSM-one night stands er ret farlige, fordi der er nogle mennesker derude, som ikke kan finde ud af at følge reglerne. Derfor ville jeg nok komme i en klub i stedet for private møder.

BDSM-dyrkere kan møde vanskeligheder

Det Kriminalpræventive Råd forsker blandt andet i, hvorfor mange folk undlader at anmelde seksuelle overgreb. Analytiker Jonas Mannov peger på, at det kan skyldes en iboende følelse af stigmatisering.

- Man kunne godt forestille sig, at der ville være større risiko for, at man ville tænke 'det får jeg nok ikke noget ud af'.

7.5 Artikel 4

Flere personer er dømt for voldtægt i 2022: Der tages meget større hensyn til ofrene

I 2022 steg antallet af voldtægtsdømte med 33 personer siden 2021. Et tal, som tidligere juraprofessor udtrykker bekymring for.

Af Sofie Lykke Pedersen

I 2022 blev 143 personer dømt for voldtægt, sammenlignet med 110 i 2021. Det viser tal fra Anklagemyndighederne, som TV 2 har fået aktindsigt i. En af årsagerne bag det stigende tal kan blandt andet være samtykkeloven, som trådte i kraft i 2021. En lov, som tidligere juraprofessor Eva Smith er bekymret for, kan gå ud over retssikkerheden.

Eva Smith har fulgt udviklingen i tallene af voldtægtsdømte, og hun fortæller, at en af årsagerne til, at flere domme bliver fældet, kan være fordi der tages større hensyn til ofrene. Hun frygter dog, at det kan være på bekostning af den anmeldtes retssikkerhed.

- Der tages meget større hensyn til ofrene nu, og det vil nogen sige er godt, og andre vil sige, at det måske har taget lidt overhånd i forhold til den udpegedes retssikkerhed.

Eva fortæller, at hun er blevet kontaktet af domsmænd og dommere, som oplever usikre forhold, når voldtægtssager skal dømmes, da det ofte er påstand mod påstand.

- Det bliver svært for domsmænd at vurdere, hvad situationen har været. Man siger jo, at tvivlen skal komme den tiltalte til gode, og det gælder også i voldtægtssager.

- Det er meget vanskeligt, for i sager hvor det er ord mod ord, er der en vis tvivl om, hvorvidt den tiltalte er skyldig eller ej. Det er svært at finde en fornuftig balance i sager, der er så følelsesbetonede, siger hun.

Forebyggelse gennem uddannelse

Hvordan kan man forebygge disse situationer? En af mulighederne kan være gennem samtaler mellem de unge og deres forældre, samt undervisning af børn og unge, mener Eva Smith. En mulighed, som Jonas Mannov, analytiker hos Det Kriminalpræventive Råd, er enig i.

- Man kan jo sige, at vi som samfund, i særdeleshed gennem samtykkeloven, stiller nogle krav om, hvordan man skal tilgå sex. Vi tager ansvar for at klæde unge på bedst muligt, så de undgår at overskride egne og andres grænser. Og i forhold til voldtægt har vi arbejdet på at få indført obligatorisk seksualundervisning på uddannelserne, siger han.

Læs også: Anmeldelser af voldtægter stiger: Jeg har hørt en smule om samtykke, men det har ikke været fra skolen

7.6 Artikel 5

Anmeldelser af voldtægter stiger: Jeg har hørt en smule om samtykke, men det har ikke været fra skolen

Antallet af voldtægter er generelt stigende. Det viser nye tal fra Anklagemyndigheden, som TV 2 har fået aktindsigt i. Det Kriminalpræventive Råd peger på bedre seksualundervisning, som løsning.

Af Emma Hjelmbjerg

1.186 anmeldelser i 2020, 1.870 anmeldelser i 2021 og 1.499 anmeldelser i 2022. Sådan ser de nyeste tal for anmeldelser af voldtægter ud, og vi skal helt tæt på borgerne, hvis vi skal forebygge disse overgreb bedst muligt. Det mener analytiker for Det Kriminalpræventive Råd Jonas Mannov.

Det Kriminalpræventive Råd har blandt andet arbejdet for at få indført seksualundervisning på ungdomsuddannelserne, da det er her, forebyggelsen skal foregå.

- Vi skal som samfund tage ansvar for at klæde unge på bedst muligt, så de undgår at overskride egne og andres grænser, siger Jonas Mannov.

Mangelfuld seksualundervisning

Det er ikke alle elever, som har hørt om samtykke i den nuværende seksualundervisning i folkeskolerne. Annika fra 8. klasse har haft seksualundervisning i én uge om året siden 5. klasse, og ifølge hende, har samtykke ikke været en del af undervisningen:

- Jeg har hørt en smule om samtykke, men det har ikke været fra skolen. Det har været noget, jeg har set på internettet eller hørt fra mine forældre.

Når man taler om forebyggelse af voldtægt og overgreb, er det afgørende, at eleverne lærer om samtykke. Det mener sexolog og underviser i seksualundervisning, Nanna Munch.

- Forestillingen om, at 'hvis hun siger nej, betyder det ja', findes stadig blandt unge. Det er et kæmpe problem og et stort fokuspunkt, vi skal have; at lære, hvad der er samtykke, og hvad der ikke er samtykke, siger hun.

Heller ikke Carolina fra 8. klasse mener, at undervisningen har været tilstrækkelig:

- Jeg ville gerne have haft noget mere generelt om sex, kønssygdomme, og hvordan man er sammen med hinanden.

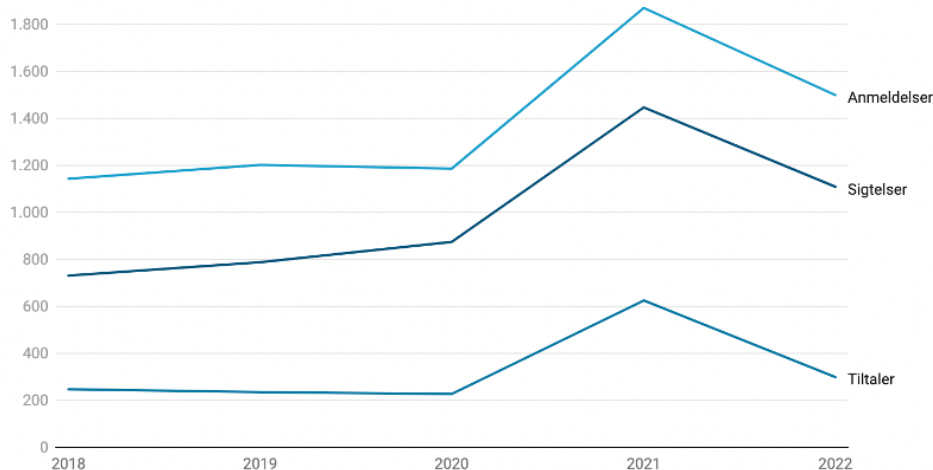
Har samtykkeloven påvirket tallene?

Antallet af voldtægtsanmeldelser til politiet steg markant i 2021, og ifølge Jonas Mannov hænger det sammen med, at samtykkeloven trådte i kraft den 1. januar samme år.

- En del af forklaringen kan være, at der var nogle voldtægter, der lå længere tilbage, som blev anmeldt i 2021, siger han.

Han påpeger dog samtidig, at tallene generelt er stigende.

Anmeldelser, sigtelser og tiltaler vedr. voldtægtssager

Grafik: Emma Hjelmbjerg • Kilde: Anklagemyndigheden • Hent data • Integrer • Lavet med Datawrapper

Modellen viser overtrædelser af straffelovens §216, stk. 1.